

1

1994-ieji. Eina vyrai margais flanelės marškiniais. Jelgava tyliai dūzgia. Aš, vis dar stovėdamas bibliotekos tarpduryje, palaukiu, kol jie praeis.

Vyrų prisibijau, kaip ir viso kito. Pralaukęs išeinu lauk ir matau – dangus šviečia.

Kaip tik buvo 1994-ųjų balandžio 5-oji.

Drąsiai žengęs du žingsnius pamačiau, kad jie sustojo prie maisto produktų parduotuvės, užėmė visą šaligatvį. Baikštus nebuvo, ne, tik nenorėjau jų įžeisti demonstratyviai pereidamas į kitą gatvės pusę. Todėl nutariau pasukti kairėn ir leistis namo trumpiausiu keliu per keletą pereinamųjų kiemų. Paprastai renkuosi gatves, namų slepiamas aikšteles palieku futbolininkams ir panašioms degradavusiems veltėdžiams. Bet šį kartą drąsiai pasukau į kiemą.

Iškart už bibliotekos, kiemo pakraštyje, buvo keistas objektas – neaiškos paskirties nedidelis mūrinis kubas, gal pragaro rūbinės ventiliacijos anga ar kažkas panašaus. Ir kaip tik ant šio objekto sėdėjo kiti *jie*. Keleriais metais už mane vyresnis mokyklos chuliganas Ugo (tai ne jo vardas, bet, kaip priimta tarp banditų, pravardė) ir du tokie patys, man nepažįstami. Visi trys rūkė.

Bandžiau galvoti apie ką nors kita ir nepastebimas praeiti pro juos. Bet kur tau.

Ugo pradėjo pokalbį:

– Kokie mūsų akiniai!

O kitas ramiai mestelėjo:

– Nebėk nebėk. Reikia pasikalbėti.

Aš sustojau, pasisukau į juos, o knygos mano rankose jautėsi apgailėtinos ir nesaugios, net provokuojančios.

Ugo tai pastebėjo ir paklausė:

– Ką rašo?

O kitas jau įsakė:

– Greitai pasakok, ką rašo!

Man į galvą plūstelėjo daug sąmojingų atsakymų, bet išsirinkau tylų:

– Viską rašo.

Abu mano klausėjai pasisuko į trečiąjį. Šis pažvelgė į mane žvilgsniu, kuris tikriausiai tik man pasirodė keistai sumišęs, ir pasakė:

– Duok cigarečių.

Tuo pat metu toli, už tūkstančių kilometrų, kitapus vandenyno, kitame žemyne, kažkieno ranka nuslydo 20-to kalibro remingtono šautuvu, atitraukė dėtuve, ir kažkas pasižiūrėjo – taip, užtaisyta.

O čia aš papurčiau galvą, ir ne iš gobšumo ar priešiško, – cigarečių neturėjau. Trečiasis per daug nenuliūdo ir tarė:

– Duok latą.

Aš atsakiau:

– Nėra.

Ir apgailestaudamas skėstelėjau rankas išmesdamas ant žemės knygas. Jis mostu neleido pasilenkti, veidu į Jelgavos žemę paliko mane – tąjį, kuris kadais tikėjo valdysiąs pasaulį, ir tęsė:

– Duok penkiasdešimt santimų.

Laisvai skėstelėjau rankomis. Jis pasidarė visai kuklus:

– Duok dvidešimt santimų.

Šį kartą išsisukinėdamas pamelavau, o trečiasis pasakė:

– Na, tu jau per daug sau leidi.

Jis atsistojo.

Ten, toli, kaip tik tą akimirką 20-to kalibro remingtonas spragtelėjo kaip filmuose – paruoštas šūviui. Vamzdis buvo nukreiptas į galvą.

Čia trečiasis žengė tą vienintelį mus skyrusį žingsnį, visai arti mačiau jo smakrą, mano galvoje įsijungė sirena, labai norėjau būti kitur.

Ten, kitur, kulka pataikė tiksliai – prakirto kaukolę, sudraskė audinį. Šūvio garsas lengvai lengvai suvirpino baseino vandens paviršių netoliese, tačiau to negirdėjo nei kaimynai, nei žmonės čia pat, gretimose gatvėse.

Užtai aš kažką pajutau. Sirena nutilo ir suskambo kažkas panašaus į muziką. Atrodė – kažkas įvyko, tik nežinia kas. Ir dar kažkas įvyks, bet kas – taip pat nežinoma. Net norėjau, kad mane priluptų, na, bent suduotų kokį sykį, nes galbūt tai pradės įvykį. Pasikreipiau, žiūrėjau pro juos ir pradėjau trinti kaktą, lyg bandydamas kažką prisiminti.

Ugo greitai pašoko ir beviltiškais gestais bandė atkreipti dėmesį į save, lyg norėdamas kažką pasakyti. Vėliau jis pasakojo, kad aiškiai girdėjo šūvį.

Kitas, sėdintis greta Ugo, savo ruožtu girdėjo trijų akordų kombinaciją ir pasijuto toks laimingas, toks laimingas, kad vos nepravirko. Cigaretė iškrito iš rankos ir pradegino marškinius, o veide pasirodė kvaila šypsena.

Vienintelis nieko negirdėjęs buvo trečiasis, kuris stovėjo priešais mane. Taip jis užsispyręs tvirtino vėliau. Jį apstulbino mano netikėta mediatyvi veido išraiška, – atsisuko į gaujos draugus, norėdamas parodyti mano kvailumą, ir pastebėjo Ugo, pakeltomis rankomis kaip „Y“, ir Kitą – besišypsantį, smilkstančiais marškiniais. Visišką frustraciją trečiajam sukėlė tai, kad kiti abu man padėjo surinkti knygas, o aš pakėliau nuo žemės degančią puscigaretę ir skaniai įtraukiau savo pirmąjį dūmą.

Nė vienas iš mūsų nieko nesuprato.

Ėjau namo tarsi apsvaigęs, netraukė net knygos. Padėjau jas ant stalo, nesikalbėjau su namiškiais, nežiūrėjau „Gelbėtojų“, tačiau žiūrėjau pro langą į Jelgavą, krumpliais

belsdamas į palangę kažkokį ritmą. Buvo aišku, kad namų darbų daryti nebesinori ir nebereikia, o ko norisi ir reikia, dar nebuvo aišku. Vakare ilgai sėdėjau prie stalo neuždegęs šviesos. Savo kambario neturėjau, todėl galėjau įjungti tik stalinę lempą.

Po kelių dienų SWH radijas pranešė, kad rastas grupės *Nirvana* lyderio, kažkokio Kurto, lavonas. Pirmoji versija, žinoma, savižudybė. Radijo didžėjus išreiškė užuojautą bei pagarbą ir iškart pasakė turįs viltį, kad šis liūdnas įvykis nesukels nenormalaus fanų antplūdžio, kaip tai atsitiko, pavyzdžiui, mirus Fredžiui Merkuriui.

Cha, cha, cha, cha, cha, cha.

Koks dar ten Merkuris, misteris didžėjau. Geriau gurkštelk vieną viskio „Mercury“.

Didžėjaus viltys neišsipildė. Jis galėjo pasilaikyti 1997-ųjų lapkričiui, kai po Maiklo Hačenso žavingai pikantiškos mirties INXS fanų būrys iš tiesų nepagausėjo. Tačiau tada, 1994-ųjų balandį, sprendėsi mūsų likimai.

Turėjo praeiti dar kelios dienos, kad tai suprasčiau. Kad įgautų prasmės intuityviai rinktos laikraščių iškarpos apie nežinomus neišvaizdžius muzikantus, teorinis ir pačių smerkiamas susidomėjimas svaiginančiomis medžiagomis, depresyvaus estetizmo nuojauta ir klajokliškų maršrutų planavimas. Aš kol kas jaučiausi tiesiog keistai. Kitaip.